



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum**

Tertiæ Partis Volumen Secundum

**Thomas <von Aquin, Heiliger>**

**Romae, 1619**

De præparatorijs, quæ concurrunt simul cum baptismo. Quæstio 71.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-38725**

solum originalis peccati, sed etiam actualium peccatorum. Non tamen ita quod liberarentur ab omni reatu peccati, sicut fit in baptismo, in quo confertur copiosior gratia.

QVÆST. LXXI.

*De preparatorijs, quæ simul concurrunt cum baptismo, in quatuor articulos diuisa.*

**D**einde considerandum est de preparatorijs, quæ simul concurrunt cum baptismo.

¶ Et circa hoc quaruntur quatuor.

¶ Primo, utrum catechismus debeat præcedere baptismum?

¶ Secundo, utrum baptismum debeat præcedere exorcismus?

¶ Tertio, utrum ea quæ aguntur in catechismo, & exorcismo, aliquid efficiant, vel solû significet?

¶ Quarto, utrum baptizandi debeant catechizari, vel exorcizari per sacerdotes?

ARTIC. I.

*Utrum catechismus debeat præcedere baptismum?*

410

**A**d primum sic proceditur. Videtur, quod catechismus non debeat præcedere baptismum. Per baptismum enim regenerantur homines in vitam spiritualem. Sed prius homo accipit vitam, quam doctrinam. Non ergo prius debet homo catechizari, id est doceri, quam baptizari.

4. d. 6. 2.

q. a. 2. q. 1.

¶ 2. Præterea, Baptismus exhibetur non solum adultis, sed etiam pueris, qui non sunt doctrinæ perceptibiles, eo quod non habent usum rationis. Ergo ridiculum est eos catechizare.

¶ 3. Præterea, In catechismo confitetur catechizatus suam fidem. Sed pueri non possunt suam fidem confiteri, neque per seipsos, neque etiam aliquis alius pro eis: tum quia nullus potest alium ad aliquid obligare: tum etiam quia non potest aliquis scire, utrum pueri cum ad legitimam ætatem peruenerint, assentiant fidei. Non ergo debet catechismus præcedere baptismum.

SED

li. i. c. 25.  
à me. il-  
lus.

q. præc.  
ar. 1.

q. 69. a. 6  
ad 2. arg.  
q. 68. a. 9

SED cōtra est, quod Rabanus de institutione clerica i dicit \*, Ante baptismum, catechizandi debet hominem præuenire officium, vt fidei primum catechumenus accipiat rudimentum.

RESPONDEO dicendum, quod (sicut supra dictum est \*) baptismus est fidei Christianæ sacramentum, cum sit quædam professio fidei Christianæ. Ad hoc autem, quod aliquis fidem accipiat, requiritur quod de fide instruatur, secundum illud Roman. 10. Quomodo credent ei, quem non audierunt? quomodo autem audient sine prædicante? Et ideo ante baptismum conuenienter præcedit catechismus. Vnde & Dominus præceptum baptizandi discipulis tradens, præmittit doctrinam baptismi dicens, Euntes docete omnes Gentes, baptizantes eos, &c.

Ad primum ergo dicendum, quod vita gratiæ, in qua regeneratur aliquis per baptismum, præsupponit vitam naturæ rationalis, in qua homo potest esse particeps doctrinæ.

Ad secundum dicendum, quod sicut mater Ecclesia (vt supra dictum est \*) accommodat pueris baptizandis aliorum pedes, vt veniant; & aliorum cor, vt credant: ita etiam accommodat eis aliorum aures, vt audiant; & intellectum, vt per alios instruantur. Et ideo eadem ratione sunt catechizandi, qua sunt baptizandi.

Ad tertium dicendum, quod ille qui pro puero baptizato respondet, Credo, non prædicat puerum crediturum, cū ad legitimos annos peruenerit: alioquin diceret, Credet. Sed proficitur fidem ecclesiæ in persona pueri, cui communicatur: cuius sacramentum ei attribuitur, & ad quam obligatur per alium. Non est enim inconueniens, quod aliquis obligetur per alium in his quæ sunt de necessitate salutis. Similiter etiam patrinus pro puero respondens promittit se operam daturum ad hoc, quod puer credat. Quod tamen non sufficeret in adultis, vsum rationis habentibus.

*Utrum exorcismus debeat precedere baptismum?* 411

**A**D secundum sic proceditur. Videtur quod exorcismus non debeat precedere baptismum. Exorcismus enim contra energumenos, id est, arreptitios, ordinatur. Sed non omnes baptizandi sunt tales. Ergo exorcismus non debet precedere baptismum.

¶ 2 Præterea, Quamdiu homo subiacet peccato, diabolus in eum habet potestatem: quia ut dicitur Io. 8. Qui facit peccatum, seruus est peccati. Sed peccatum tollitur per baptismum. Non ergo ante baptismum sunt homines exorcizandi.

¶ 3 Præterea, Ad arcendum dæmonum potestatem introducta est aqua benedicta. Non ergo ad hoc oportebat aliud remedium adhiberi per exorcismos.

SED contra est, quod Cælestinus Papa dicit \*, Siue paruuli, siue iuuenes ad regenerationis veniant sacramentum, non prius fontem vitæ adeant, quam exorcismis, & exufflationibus clericorum, spiritus immundus ab eis abijciatur.

RESPONDEO dicendum, quod quicumque sapienter aliquod opus facere proponit, prius remouet impedimenta sui operis: vnde dicitur Hier. 4. Nouate vobis nouale, & nolite serere super spinas. Diabolus autem hostis est humanæ salutis, quæ homini per baptismum acquiritur \*: & habet potestatem aliquam in hominem, ex hoc ipso, quod subditur originali peccato, vel etiam actuali. Vnde conuenienter ante baptismum expelluntur dæmones per exorcismos, ne salutem hominis impediunt: quam quidem expulsionem significat exufflatio. Benedictio autem cum manus impositione, præcludit expulsio-  
viam, ne redire possit. Sal autem in os missum, & narium, & aurium spuro linitio, significat receptionem doctrinæ fidei quantum ad aures; & approbationem quantum ad nares, & confessionem quantum ad os. Olei verò inunctio, significat aptitudinem hominis ad pugnandum contra dæmones.

Ad

*inf. ar. 3.  
ad 3. et 4  
d. 6. q. 2.  
a. 3. q. 1.  
per tot. et  
q. 2. ad 4*

*Cælest. 1.  
in 1. epi.  
ad Eps.  
Gallia c.  
12. in pr.  
to. 1. con-  
cil. et de  
eccl. dog.  
c. 31. to. 3  
inter ope-  
ra Aug.  
\* Alias,  
exhibe-  
tur.*

Ad primum ergo dicendum, quod energumeni dicuntur, quasi interius laborantes ex intrinseca operatione diaboli. Et quamvis non omnes accedentes ad baptismum, corporaliter ab eo vexentur: omnes tamen non baptizati potestati dæmonum subiiciuntur, saltem propter originalis peccati reatum.

Ad secundum dicendum, quod in baptismo per ablationem peccati excluditur potestas dæmonis ab homine, quantum ad hoc, quod impedit eum a perceptione gloriæ. Sed exorcismi excludunt potestatem dæmonis, in quantum impedit hominem a perceptione sacramenti.

Ad tertium dicendum, quod aqua benedicta datur contra impugnationes dæmonum, quæ sunt ab exteriori: sed exorcismus ordinatur contra impugnationes dæmonum, quæ sunt ab interiori. Unde & energumeni dicuntur, quasi interius laborantes, illi qui exorcizantur. Vel dicendum, quod sicut in remedium contra peccatum secundo datur penitencia, quia baptismus non iteratur: ita in remedium contra impugnationes dæmonum, secundo datur aqua benedicta, quia exorcismi baptismales non iterantur.

## ARTIC. III.

*Utrum ea quæ aguntur in exorcismo, aliquid efficiant?*

412

q. d. 6. q.

2. art. 3.

q. 2.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod ea quæ aguntur in exorcismo, non efficiant aliquid, sed solum significant. Si enim puer post exorcismos moriatur ante baptismum, salutem non consequetur. Sed ad hoc ordinatur effectus eorum, quæ in sacramentis aguntur, ut homo consequatur salutem. Unde & Marcus. vi. dicitur, Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit. Ergo ea quæ aguntur in exorcismo, nihil efficiunt, sed solum significant.

¶ 2. Præterea, hoc solum requiritur ad sacramentum nouæ legis, ut sit signum & causa: ut supra dictum est. Ergo ea quæ aguntur in exorcismo, aliquid efficiant, videtur quod singula sint quædam sacramenta.

b.

¶ 3. Præ-

q. 52. ar.

1. q. 2.

¶ 3 Præterea, Sicut exorcismus ordinatur ad baptismum, ita etiam si aliquid in exorcismo efficitur, ordinatur ad effectum baptismi. Sed dispositio ex necessitate præcedit formam perfectam: quia forma nõ recipitur nisi in materia disposita. Sequeretur ergo, quòd nullus posset consequi effectum baptismi, nisi prius exorcizetur. Quod patet esse falsum. Non ergo ea quæ aguntur in exorcismis, aliquè effectũ habent.

¶ 4 Præterea, Sicut quædam aguntur in exorcismo ante baptismum, ita etiam quædam aguntur post baptismum, sicut quòd sacerdos baptizatũ chrismate ungit in vertice. Sed ea quæ post baptismũ aguntur, non videntur aliquid efficere: quia secundũ hoc effectus baptismi esset imperfectus. Ergo nec ea, quæ ante baptismum aguntur, in exorcismo aliquid efficiunt.

S E D contra est, quod Aug. † dicit in libro de Symbolo, Parvuli exufflantur & exorcizantur, ut pellatur ab eis diaboli potestas inimica, quæ decipit hominem. Nihil autem agitur frustra per ecclesiam. Ergo per huiusmodi exufflationes hoc agitur, ut dæmonum potestas expellatur.

R E S P O N D E O dicendum, quòd quidam dixerunt, ea quæ in exorcismo aguntur, nihil efficere, sed solum significare. Sed hoc patet esse falsum, per hoc quòd ecclesia in exorcismis, imperatiuis verbis utitur, ad expellendam dæmonis potestatem: puta, cum dicit, Ergo maledicte diabole exi ab eo, &c. Et ideo dicendum est, quòd aliquem effectum habent, differenter tamen ab ipso baptismo. Nam per baptismum datur homini gratia, ad plenam remissionem culparum. Per ea vero quæ in exorcismo aguntur, excluditur duplex impedimentum salutaris gratiæ percipiendæ. Quorum vnum est impedimentum extrinsecum, prout dæmones hominis salutem impedire conantur. Et hoc impedimentum excluditur per exufflationes, quibus potestas dæmonis pellitur (ut patet ex inducta auctoritate Aug. \*) quantum scilicet ad hoc quòd non præster impedimentum sacra-

*lib. 1. de sym. c. 1. cir. f. 1. 9. & lib. 5. Hypog. cir. f. 1. 7. et de up. et concu. l. 2. c. 17. et 18. t. 7*

*in argu. sed cõtra.*



mento suscipiendo. Manet tamen potestas dæmonis in homine, quantum ad maculā peccati & reatū peccati, quousque peccatum per baptismum tollatur. Et secundum hoc Cyprianus dicit \*, Scias diaboli nequitiam posse remanere vsque ad aquam salutarem: in baptismo autem omnem nequitiam amittere. Aliud impedimentum est intrinsicum: prout scilicet homines ad percipienda salutis mysteria. Vnde Rabanus de institutione clericorum dicit \*, quod per saluam typicam, & sacerdotis tactum, sapientia & virtus diuina salutem catechumeni operatur, vt aperiantur ei nares, ad percipiendum odorem notitiæ Dei: vt aperiantur ei aures ad audiendum mandata Dei: vt aperiantur illi sensus in intimo corde ad respondendū.

Ad primum ergo dicendū, quod per ea quæ aguntur in exorcismo, non tollitur culpa, propter quam homo punitur post mortem: sed solum tolluntur impedimenta recipiendi remissionem culpæ per sacramentum. Vnde post mortem exorcismus non valet sine baptismo. Præpositinus tamen dicit, quod pueri exorcizati, si moriantur ante baptismum, minores tenebras patiuntur. Sed hoc non videtur verum: quia tenebræ illæ sunt carentia diuinæ visionis, quæ non recipit magis & minus.

Ad secundum dicendum, quod de ratione sacramenti est, quod perficiat principalem effectū, qui est gratia remittens culpā, vel supplens aliquē hominis defectum. Quod quidē non fit per ea, quæ aguntur in exorcismo, sed solū huiusmodi impedimenta tolluntur. Et ideo non sunt sacramenta, sed sacramentalia quædam.

Ad tertium dicendum, quod dispositio sufficiens ad suscipiendam gratiam baptismalem, est fides & intentio, vel propria eius, qui baptizatur si sit adultus, vel ipsius ecclesiæ, si sit paruulus. Ea vero quæ aguntur in exorcismo, ordinantur ad remouendum impedimenta: & ideo sine eo potest aliquis consequi effectum baptismi. Non tamen sunt huiusmodi præter-

mit

*in lib. 4.  
epi. 7. post  
med.*

*l. r. c. 27.  
post me.*

mittenda, nisi in necessitatis articulo. Et tunc cessante periculo, debent suppleri vt seruetur vniuersitas in baptismo. Nec frustra suppletur post baptismum: quia sicut impeditur effectus baptismi, antequam percipiatur, ita potest impedi postquam fuerit perceptus.

Ad quartum dicendum, qd coru quæ aguntur post baptismu circa baptizatum, aliquid est quod non solû significat, sed efficit: puta inunctio, quæ fit in vertice, quæ operatur conseruationem gratiæ baptismalis. Aliquid autem est quod nihil efficit, sed solum significat, sicut quodd datur ei vestis candida, ad significandum nouitatem vitæ.

ARTIC. IV.

*Verum sit officium sacerdotis, catechizare & exorcizare baptizandum?*

**A**D quartum sic proceditur. Videtur, quodd nõ sit sacerdotis, catechizare & exorcizare baptizandum. Ad officium enim ministrorum pertinet habere operationem super immundos: vt Dion. dicit 5.º cap. eccl. hier. Sed catechumeni, qui instruuntur in catechismo, & energumeni qui purgantur in exorcismo, cõputantur inter immundos: vt ibidẽ Dion. † dicit. Ergo catechizare & exorcizare non pertinet ad officium sacerdotis, sed potius ministrorum.

¶ 2 Præterea, Catechumeni instruuntur de fide per sacram Scripturam, quæ in ecclesia per ministros recitatur: sicut enim per lectores in ecclesia legitur verus testamentum, ita etiam per diaconos & subdiaconos legitur nouum. Et sic ad ministros pertinet catechizare. Similiter etiam & exorcizare, vt videtur ad ministros pertinere: dicit enim Isid. \* in quadam epist. Ad exorcistam pertinet exorcismos memoriter retinere, manusque super energumenos & catechumenos in exorcismo imponere. Nõ ergo pertinet ad officium sacerdotis catechizare & exorcizare.

¶ 3 Præterea, Catechizare idem est quod docere, & hoc idem est quod perficere. Quod ad officium episcoporum pertinet, vt dicit Dionys. \* 5.º cap. eccl.

O 2 hier.

413  
4. d. 6. q.  
2. d. 3. q.  
3.  
c. 5. tit. de  
sacerdo-  
in perse-  
Et in con-  
templ.  
† loc. cit.

refertur  
in d. 25.  
cap. perle-  
dis, et di-  
citur esse  
in ep. ad  
Ludifre-  
dum.  
loc. cit. in  
arg. 1.



hierar. Non ergo pertinet ad officium sacerdotis.

*refertur  
de conse.  
d. 4. c. ca-  
techismi.  
† Gre. ho.  
29. in e-  
uang. an  
te med.*

SED contra est, quòd Nicol.\* Papa dicit, Catechismi baptizandorum à sacerdotibus vniuscuiusque ecclesiæ fieri possunt. Vnde Greg. † etiam super Ezechiel. dicit, Sacerdotes cum per exorcismi gratiam, manus credentibus imponunt, quid aliud faciunt, nisi quòd dæmonia eijciunt?

*\* de cõse.  
dis. 25. c.  
Perlectis  
dicitur es-  
se in epi.  
ad Ludif-  
redum.*

RESPONDEO dicendum, quòd minister comparatur ad sacerdotem, sicut secundarium & instrumentale agens ad principale, vt indicat ipsum nomẽ ministri. Agens autem secundarium non agit sine principali agente, sed cooperatur principali agenti in operando. Quanto autem potior est operatio, tanto principale agens potioribus indiget instrumentis seu ministris. Potior autem est operatio sacerdotis, in quantum confert ipsum sacramentum, quàm in præparatorijs ad sacramentum. Et ideo supremi ministri, qui dicuntur diacones, cooperantur sacerdoti in ipsa collatione sacramentorum. Dicit enim Isidor.\* quòd ad diaconem pertinet assistere sacerdotibus, & ministrare in omnibus, quæ aguntur in sacramentis Christi, in baptismo scilicet, in chrismate, & patena, & calice. Inferiores autem ministri cooperantur sacerdotibus in his quæ sunt præparatoria ad sacramentum: sicut lectores in catechismo, & exorcistæ in exorcismo.

Ad primum ergo dicendum, quòd super immundos ministri habent operationem ministerialem, & quasi instrumentalem: sed sacerdos principalem.

Ad secundum dicendum, quòd lectores & exorcistæ habent officium catechizandi & exorcizandi, non quidem principaliter, sed sicut in his sacerdoti ministrantes.

*c. 2. eccle.  
hier. a. 2.*

Ad tertium dicendum, quòd multiplex est instructio. Vna conuersiua ad fidem: quam Dionys.\* tribuit Episcopo in 2. eccles. hierar. & potest competere cuilibet prædicatori, vel etiam cuilibet fidei. Secunda est instructio, qua quis eruditur de fidei rudimen-  
tis,

tis, & qualiter se debeat habere in susceptione sacramentorum: & hæc pertinet secundo quidem ad ministros, principaliter autem ad sacerdotes. Tertia est instructio de conuersatione Christianæ vitæ: & hæc pertinet ad paternos. Quarta est instructio de profundis mysterijs fidei, & perfectione Christianæ vitæ: & hæc ex officio pertinet ad episcopos.

QVÆST. LXXII.

De sacramento Confirmationis, in duodecim articulos diuisa.

Consequenter considerandum est de sacramento confirmationis.

- ¶ Et circa hoc quærentur duodecim.
- ¶ Primo, utrum confirmatio sit sacramentum?
- ¶ Secundo, de materia eius.
- ¶ Tertio, utrum sit de necessitate sacramenti, quod christiana fuerit prius per episcopum consecratum?
- ¶ Quarto, de forma ipsius.
- ¶ Quinto, utrum imprimat characterem?
- ¶ Sexto, utrum character confirmationis, præsupponat characterem baptismalem?
- ¶ Septimo, utrum conferat gratiam?
- ¶ Octauo, cui competat recipere hoc sacramentum.
- ¶ Nono, in qua parte.
- ¶ Decimo, utrum requiratur aliquis, qui teneat confirmandum?
- ¶ Undecimo, utrum hoc sacramentum per solos episcopos detur?
- ¶ Duodecimo, de ritu eius.

ARTIC. I.

Utrum confirmatio sit sacramentum?

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod confirmatio non sit sacramentum, Sacramenta enim ex diuina institutione efficaciam habent, sicut supra dictum est\*. Sed confirmatio non legitur à Christo instituta. Ergo non est sacramentum.

¶ 2 Præterea, Sacramenta nouæ legis, in veteri lege præfigurata fuerunt. Vnde Apostolus dicit 1. Co-

414  
 sup q. 65.  
 a. 1. et 4.  
 d. 2. q. 1.  
 a. 2. c. 6.  
 d. 7. q. 1.  
 per 10. c.  
 4. cont. c.  
 58.  
 \* q. 64 a.  
 2.